

Міністерство освіти і науки України  
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка  
Педагогічний факультет  
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

**Кваліфікаційна робота магістра**

з теми **«МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ  
У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ  
ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ»**

Виконала: здобувачка 2 курсу,  
групи DO1–M23z,  
спеціальності 012 Дошкільна освіта  
за освітньо-професійною програмою  
Дошкільна освіта

**Вікторія ВОЙЦЕХОВСЬКА**

Керівник: **Тетяна БАБЮК**,  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри теорії та методик  
дошкільної освіти

Рецензент: **Носко Юлія Миколаївна**,  
доктор педагогічних наук, професор,  
професор кафедри дошкільної та  
початкової освіти Національного  
університету “Чернігівський колегіум”  
імені Т.Г.Шевченка

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП .....                                                                                                                    | 3  |
| РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ<br>У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ<br>ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ ..... | 8  |
| 1.1 Базові поняття дослідження.....                                                                                            | 8  |
| 1.2 Теоретико-методичні основи реалізації рухової активності<br>дітей у закладі дошкільної освіти.....                         | 15 |
| 1.3 Стан реалізації інноваційних підходів у руховій активності<br>дітей в закладі дошкільної освіти.....                       | 23 |
| РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....                                                                                | 32 |
| 2.1 Методи дослідження.....                                                                                                    | 32 |
| 2.2 Організація дослідження.....                                                                                               | 39 |
| РОЗДІЛ 3 ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ У<br>ДОШКІЛЬНИЙ ПЕРІОД.....                                                 | 41 |
| 3.1 Вияв і зміна функціональних показників дітей.....                                                                          |    |
| 3.2 Зміна показників рухової функції дітей протягом навчального<br>року.....                                                   | 62 |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                                                  | 66 |
| ..                                                                                                                             |    |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                                                | 68 |

## ВСТУП

**Актуальність проблеми дослідження.** Формування здорової дитини, повноцінний розвиток її органів і систем організму – одна з провідних проблем сучасного суспільства [32, 55, 56, 74].

Медичні працівники, педагоги, батьки спільно констатують відставання, затримки, порушення, відхилення, невідповідність нормам у розвитку дітей, відмінність від необхідного стану їхнього здоров'я [65, 76].

Сучасна система дошкільної освіти враховує лише санітарно-гігієнічні норми умов життя дитини і здійснює нормування фізичних якостей і навичок [55, 56]. Разом з тим, згідно сучасних підходів до удосконалення процесу педагогічного впливу на формування оптимального розвитку дитини, у першу чергу, фізичного та нервово-психічного, які засновані на теоріях порівняльно-фізіологічних і онтогенетичних спадкових, набутих форм рухової та рефлексорної діяльності [20, 23], використання засобів фізичної культури повинно враховувати зазначені фізіологічні закономірності [21].

Повноцінний фізичний розвиток, формування правильної постави, розвиток основних компонентів моторики, оптимального рухового стереотипу за допомогою рухової активності нерозривно пов'язане з гармонічною послідовною організацією нервової системи, її центрів відчуття і моторної функції, аналізаторів [73]. Проте, без первинної діагностики наявного стану діяльності усіх головних органів і систем організму дитини неможливим стає ефективний педагогічний вплив на їх розвиток [60, 66, 72].

Аналіз відповідної науково-методичної літератури свідчить про необхідність проведення відповідних досліджень на підставі комплексної характеристики, однією з яких є фізичний стан [3, 4, 9, 39]. У той же час, практично повністю відсутні дослідження з вивчення фізичного стану дошкільників на підставі сучасних уявлень про цю категорію [9]. Іншими словами, хоча досліджувана проблема організації та змісту рухової

активності дошкільників у закладі дошкільної освіти (ЗДО) на сучасному етапі відзначається частковими досягненнями, проте актуальним залишається комплекс протиріч. Деякі з основних стосуються категорій, які виявляють протиріччя між:

- соціальним запитом до системи ступеневої освіти про розвиток і виховання дитини, яка відповідально, а головне усвідомлено ставиться до визначених питань, та відмінною від необхідної спроможністю ЗДО забезпечити успішне досягнення цієї мети;
- потребою в теоретичному обґрунтуванні форм, засобів, методів найбільш ефективного вирішення визначених фізичним вихованням завдань та недостатнім практичним забезпеченням цього педагогічного процесу сьогодні.

Ураховуючи зазначені протиріччя виникає потреба в подальшому здійсненні досліджень для досягнення ефекту в розв'язанні визначеної наукової проблеми. Беручи це до уваги сформулювали таку тему кваліфікаційної роботи: *«Методика реалізації рухової активності дітей у закладі дошкільної освіти на засадах інтегративного підходу»*.

Кваліфікаційну роботу магістра виконано у відповідності до плану науково-дослідної роботи на 2019-2024 роки наукової лабораторії «Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; колективна тема лабораторії: «Програмування профілактично-оздоровчих і розвивальних технологій фізичної активності дітей та молоді». У межах виконання такої теми авторка кваліфікаційної роботи, як співвиконавиця зазначеної теми, здійснила власне дослідження на декількох рівнях, а саме: на теоретичному рівні – отримала необхідну ретроспективну інформацію; на емпіричному рівні – одержала дані за визначеними і використаними показниками. Із урахуванням одержаної теоретико-емпіричної інформації було розроблено авторський зміст, визначено дієві форми організації рухової

активності для реалізації змісту у практичній діяльності для поліпшення стану вирішення завдань фізичного виховання у ЗДО.

**Мета дослідження** – сприяти формуванню на високому рівні готовності дітей до навчання у закладі загальної середньої освіти реалізацією інтегративного підходу до їхньої рухової активності.

Досягали такої мети вирішенням таких **завдань**:

1. З'ясувати стан вирішення проблеми, пов'язаної з реалізацією інтегративного підходу до формування комплексу дієвих форм, засобів і методів рухової активності, спрямованих на досягнення високого позитивного ефекту в підготовці дітей до навчання у закладі загальної середньої освіти.

2. Вивчити стан розвитку функціональних можливостей дітей у період 5-7 років, ураховуючи їхні соматотипи.

3. Вивчити стан розвитку фізичних здібностей дітей у період 3-6 років для формування дієвих параметрів їхньої рухової активності на засадах інтегративного підходу.

*Об'єкт дослідження* – рухова активність дошкільників.

*Предмет дослідження* – функціональні й фізичні характеристики дітей різних соматотипів як основи вдосконалення організації і змісту їхньої рухової активності на засадах інтегративного підходу.

**Методи дослідження.** Досягнення мети дослідження забезпечувало використання адекватних методів. Під час проведення дослідження на теоретичному рівні було обрано та використано методи, що належали до загальнонаукових (аналіз, систематизація, узагальнення). Ці методи було використано під час опрацювання різних джерел інформації. Літературні, документальні джерела обирали з фонду бібліотеки та репозитарію Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Частково необхідні дані отримували з доступних наукометричних баз (Scopus, Web of Science). Тут використовували ключові слова, комбінації ключових слів, сполучення слів та аббревіатури.

Інші використані методи – п е д а г о г і ч н і були одними з основних при отриманні необхідних емпіричних даних, а саме педагогічні тестування й експеримент. Педагогічне тестування дозволило отримати дані про деякі досліджувані показники дітей, а метод педагогічного експерименту дозволив ефективно організувати дослідження з отримання необхідних емпіричних даних.

Ще одна група використаних методів дослідження – м е д и к о б і о л о г і ч н і. Вони були провідними в отриманні необхідної практичної інформації, зокрема це були методи антропометрії, пульсометрії, сфігмоманометрії, динамометрії, соматометрії і соматоскопії.

Для опрацювання отриманих емпіричних даних були застосовані методи м а т е м а т и ч н о ї с т а т и с т и к и. Це дозволило досягти об'єктивності при опрацюванні даних вимірювання, коректному тлумаченню цих даних, отриманню результатів та їх інтерпретації. Використані методи дозволили отримати такі одномірні статистики, як середнє арифметичне, стандарте відхилення, помилку середнього.

**Практичне значення одержаних результатів** полягає у тому, що обґрунтовано необхідність удосконалення організації та змісту фізичної активності дітей у ЗДО і на цій підставі запропоновано матеріал практичного характеру для вирішення такого завдання. Одержані в ході педагогічного експерименту емпіричні дані, текст роботи можуть бути використані під час читання лекцій та проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти на другому (бакалаврському) і третьому (магістерському) рівнях вищої освіти за спеціальностями «Дошкільна освіта», «Середня освіта (Фізична культура)», певною мірою – «Фізична реабілітація» та «Фізична культура і спорт».

**Апробація результатів дослідження.** Основні положення кваліфікаційної роботи ми представляли для обговорення на наукових конференціях. Одна з них – щорічна Всеукраїнська науково-практична інтернет конференція «Формування здорового способу життя студентської та

учнівської молоді засобами освіти» (Кам'янець-Подільський, 2023 та 2024). Інша конференція – науково-практична конференція аспірантів, викладачів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2023 та 2024 роки).

**Публікації.** Основні результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи магістра викладено в одній науковій публікації – В. Войцеховська,

Л. Галаманжук: Реалізація рухової активності дітей у закладі дошкільної освіти на засадах інтегративного підходу як педагогічна проблема. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 23-24.

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота магістра викладено на 76 сторінках, з яких 67 – основного тексту. Проєкт складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку 80 використаних джерел інформації.

## ВИСНОВКИ

1. Вивчення документальних матеріалів, наукової і методичної літератури засвідчило відмінний від необхідного вияв функціональних характеристик й інших показників фізичного стану більшості дітей дошкільного віку, а також неможливість його поліпшити без урахування в комплексі чинників, що визначають досягнення такого результату під час рухової активності в закладі дошкільної освіти. Перспективним у розв'язанні проблеми є реалізація інтегративного підходу до рухової активності дітей дошкільного віку, основу якого становлять особливості різних параметрів у представників різних соматотипів, що є інтегральним критерієм індивідуальності кожної дитини.

2. Характер розподілу індивідуальних значень функціональних показників у дівчаток і хлопчиків є однорідним у випадку врахування їх соматотипів, а величини вияву цих характеристик суттєво відрізняються у різних соматотипах в кожному віці періоду 5–7 років, а значить їх необхідно враховувати при реалізації рухової активності.

3. Зміна функціональних показників дівчаток, а також хлопчиків різних соматотипів, відзначається схожими тенденціями, одна з основних – нижчі від необхідного можливості серцево-судинної, дихальної, м'язової систем і зростання анаеробної при стабілізації аеробної спроможностей дітей обох статей.

4. Особливості виявленої негативної зміни функціональних показників зумовлені погіршенням функціонування окремих систем у дівчаток (хлопчиків) певного соматотипу в конкретному віці періоду 5–7 років, що необхідно враховувати при формуванні розвивальних програм їхньої рухової активності.

5. Динаміка фізичних здібностей дошкільників на етапі 3-7 років характеризується віково-статевими особливостями: у хлопчиків щорічні

зміни швидкісних здібностей за результатом теппінг-тесту знаходились на рівні приросту 11-22 %, а трирічне зростання склало 50 %. Координація у відтворенні рухової дії та гнучкість у поперековому відділі хребта найбільшими темпами зростали у період 4-5 років (відповідно на 16,4 % і 19,2 %). Динаміка розвитку сили кисті хлопчиків виявила такі вікові особливості: ліва рука – з 3 до 4 років зросла на 24 %, з 4 до 5 – на 36 %, з 5 до 6 – на 42,6 %; права рука – відповідно на 27,6 %, 34,2 %, 47,4 %.

У дівчаток нестимульований розвиток фізичних здібностей характеризується такими особливостями: швидкісні здібності щорічно зростають у межах 12-27 %; найбільші темпи зростання координації припадає на вікові періоди 3-4 і 5-6 років, а приріст становить відповідно 15,8 % і 17,5 %. Значне зростання гнучкості у поперековому відділі хребта припадає на віковий період 5-6 років (27,8 %), з 3 до 4 років вона стабілізується, з 4 до 5 років – на 21,9 % знижується. Сила верхніх кінцівок щорічно достовірно зростає, але найбільшим темпом – з 5 до 6 років (приріст 38,3 % правої та 47 % лівої кисті), тоді як найменшим – між 3 і 4 роками (приріст відповідно 11,4 % і 10,4 %).

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко В., Кошель В. До проблеми організації рухової активності дошкільників як необхідної умови формування здоров'я. *Збірник наукових праць scientia*. 2021. – <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/8260>.
2. Андрющенко Т. К. Базовий компонент дошкільної освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012, спецвип. С. 1-29.
3. Андрющенко Т. К. Формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей старшого дошкільного віку : метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 220 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти : наказ МОН України від 12.01.21 р. № 33. [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/pro\\_novu\\_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf) (дата звернення: 25.04.24).
5. Балацька Л., Галаманжук Л., Єдинак Г., Гнесь Н. Шляхи покращення моторної функції дітей 3–5 років у процесі фізичного виховання. *Вісник Прикарпатського у-ту. Фізична культура*. 2017. Вип. 27-28. С. 6-13.
6. Беленька Г. В., Вертутіна В. М., Волинець Ю. О. Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Н. В. Кудикіної [укладач О. А. Половіна]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 296 с.
7. Богініч О. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посібник. Київ : Шкільний світ, 2007. 120 с.
8. Бойчук Н. С. Фізичне виховання старших дошкільників засобами нетрадиційних видів фізичного виховання : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 75 с.

9. Боровець В. Г. Розвиток фізичних якостей старших дошкільників методом колового тренування : 012 Дошк. освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2020. 72 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : ВТФ Перун, 2005.
11. Використання нетрадиційних методів в фізкультурно-оздоровчій роботі з дошкільниками. <https://naurok.com.ua/vikoristannya-netradiciynih-metodiv-fizkulturno-ozdorovchiy-roboti-z-doshkilnikami-115519.html>
12. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф., Цось А. В., Шиян Б. М. Оптимізація фізичного виховання дитини у вітчизняній системі освіти : монографія. Запоріжжя : ЗОППО, 2010. 250 с.
13. Гавриш Н. Мовлення дитини. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021. № 3. С. 3–8.
14. Галаманжук Л. Л., Балацька Л. В., Єдинак Г. А. Організація і методика фізичної активності дітей дошкільного віку з формування рухового потенціалу : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. 160 с.
15. Галаманжук Л. Л. Превентивний розвиток рухової активності дітей дошкільного віку : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2015. 500 с.
16. Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. університет імені Івана Огієнка, 2021. 189 с.
17. Гарасим І. І. Організаційно-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до розвитку дошкільників засобами мистецтва : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2021. 78 с.
18. Гаращенко Л. Здоров'язбережувальні технології фізичного виховання дітей дошкільного віку: реалії та перспективи. *Вісник Інституту*

*розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. 2010. Вип. 9. С. 56–61.*

19. Герасимчук А. Ю., Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Програмування занять фізичними вправами превентивної спрямованості для 6-річних дітей : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. 180 с.

20. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 367 с.

21. Гординська І. М. Ефективні шляхи покращення фізичного стану старших дошкільників: 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. 92 с.

22. Горянчук А. О. Фізичний стан сучасних 6-річних учнів початкової школи : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2019. 98 с.

23. Грицюк Л. С. Інноваційні системи у особистісно орієнтованому навчанні і вихованні дошкільника. Вижниця : ВПП-Черемош, 2004. 89 с.

24. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.

25. Добрянська І. О. Педагогічні умови реалізації занять з фізичної культури при врахуванні показників фізичного стану дошкільників : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2020. 75 с.

26. Доротюк Ю. О. Стан сформованості навичок дошкільників в основних рухах : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2019. 115 с.

27. Єдинак Г., Шиян Б., Петришин Ю. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посібник ; 3-є вид. стереотип. [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2021. 280 с.

28. Єфименко М. М. Авторська система фізичного виховання дошкільників. 3-є вид., стереотип. Київ, 2017. 57 с.

29. Звада М. С. Методика використання здоров'язберігаючих технологій у закладі дошкільної освіти : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 97 с.

30. Кидонь У. В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх вихователів до розвитку дошкільників засобами мистецтва : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2021. 82 с.

31. Кисла О., Кошель А. Формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку засобами здоров'язбережувальних технологій. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 9, Ч. 2. С. 101-106.

32. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. Козлов, 2015. 370 с.

33. Козлова В., Кошель В., Пась К., Скивка А. (2021). До проблеми фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників як системоутворюючих компонентів формування здоров'я. *Збірник наукових праць scientia*. 2021. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/8261>.

34. Комар А. Р. Організаційно-методичні засади фізичної активності дошкільників оздоровчого змісту : 012 Дошк. освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2019. 104 с.

35. Кононко О. Л. Субсфера “Я – фізичне”; Субсфера “Я – психічне”. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Київ : Дошкільне виховання, 2003. 243 с.

36. Кошель А., Кошель В., Сілка К. Деякі аспекти зміцнення здоров'я дітей згідно оновленого базового компоненту дошкільної освіти України. *Збірник наукових праць лóгос*. 2021. <https://doi.org/10.36074/logos-19.03.2021.v3.20>.

37. Кремень В. Г. Трансформація особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації. *Професійно-технічна освіта*. 2009. № 1. С. 3-6.

38. Кривецька Г. В. Передумови ефективного розвитку моторної функції дошкільників у процесі виконання фізичних вправ : дипломна робота магістра : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. 94 с.

39. Кузьменко В. В. Індивідуальні освітні програми як засіб урахування відмінностей «нестандартної» дитини. *Дошкільне виховання*. 2008. № 6. С. 6-9.

40. Лисак М. В. Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах дошкільної освіти засобами інноваційних технологій : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2022. 86 с.

41. Мазар А. А. Педагогічні умови компенсації порушених функцій у дітей на заняттях з фізичної культури в дошкільний період : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2020. 106 с.

42. Маковецька Н. Можливості застосування казкотерапії в процесі фізичного виховання й оздоровлення дошкільників. *Дошкільна освіта*. 2005. № 3 (9). С. 14-21.

43. Маляр Н. С. Організаційно-методичні основи превентивного фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку : дис...канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 Тернопільський нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2014. 197 с.

44. Матієшин Н. В. Розумова працездатність сучасних 6-річних учнів початкової школи : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2019. 103 с.

45. Матіїв Т. М. Педагогічні умови реалізації персоніфікованого підходу на заняттях із фізичної культури дошкільників : 012 Дошкільна

освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2020. 75 с.

46. Михайловська І. В. Формування морфофункціонального статусу в дошкільників на сучасному етапі : 012 Дошк. освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2019. 96 с.

47. Назирова К. В. Організаційно-педагогічні умови використання фізичних вправ як засобу розвитку моторної функції дошкільників : дипломна робота магістра : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. 104 с.

48. Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/0be/86b/6050be86b4f68482865820.pdf> (дата звернення: 25.04.24).

49. Настанови від авторів Базового компонента дошкільної освіти. – URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/868347> (дата звернення: 26.04.24).

50. Олійник Н. В. Забезпечення підвищеної розумової працездатності 6-річних першокласників на заняттях фізичними вправами : 014 Середня освіта (Фізична культура). Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 90 с.

51. Осовська І. Я. Технології покращення фізичної готовності 6-річних дітей до шкільного навчання : дипломний проект магістра. 012 Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені І. Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. 98 с.

52. Пангелова Н. Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. дис... д-ра наук з фіз. виховання та спорту. 24.00.02 НУФВіСУ. Київ, 2014. 39 с.

53. Пєхарева С. В. Формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку. *Педагогіка, психологія та та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 1. С. 84-87.

54. Поліщук В. В. Розвиток рухових і розумових здібностей дітей 5-го і 6-го років життя в процесі фізичного виховання засобами дошкільного

туризму : автореф. дис...канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02  
ЛДУФК. Львів, 2008. 20 с.

55. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : нав. посіб. Київ :  
Академвидав, 2016. 464 с.

56. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти  
(Державного стандарту дошкільної освіти). Нова редакція. Наказ МОН № 33  
від 12.01.2021 року. <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/79142/>

57. Про затвердження Положення про організацію фізичного  
виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-  
технічних навчальних закладах України. Міністерство юстиції України.  
18.8.2005 р. № 909/11189

58. Рябко А. І. Диференціація педагогічного впливу на розвиток  
рухової функції дошкільників засобами фізичного виховання : 012 Дошкільна  
освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-  
Подільський, 2021. 82 с.

59. Тимчишин І. І. Корекція морфофункціональних порушень у  
дошкільників із церебральним паралічем засобами фізичного виховання : 012  
Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка.  
Кам'янець-Подільський, 2021. 96 с.

60. Товстокоров О. П. Адаптація 6-річних дітей до освітнього процесу  
в закладі загальної середньої освіти за допомогою фізичного виховання : 014  
Середня освіта (Фізична культура). Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені  
Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 75 с.

61. Угречук Л. С. Формування побутових навичок дошкільників під  
час занять з фізичного виховання : 012 Дошк. освіта. Кам'янець-Подільський  
нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 66 с.

62. Цуркан Н. М. Формування фізичної культури дітей у закладі  
дошкільної засобами персоналізованого підходу : 012 Дошкільна освіта.  
Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-  
Подільський, 2022. 94 с.

63. Чернова Т. П. Формування комунікативно-пізнавального інтересу дошкільників засобами фізичного виховання : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 82 с.

64. Юзько Т. Методика організації фізичного розвитку дітей дошкільного віку засобами інноваційних технологій : дипломна робота магістра : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2022. 84 с.

65. Яковишин О. Б. Використання різних методик під час навчання дошкільників основних рухів : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2018. 110 с.

66. Яремій А. М. Розвиток здорового способу життя дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти : 012 Дошкільна освіта. Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 89 с.

67. Яремій В. В. Стан та умови досягнення високих рухових можливостей 6-річними першокласниками у процесі фізичного виховання : 014 Середня освіта (Фізична культура). Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2023. 110 с.

68. Яхно Є. Г. Комплексний розвиток фізичних і моральних якостей дітей старшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 ДДУФКС. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.

69. Berk, L. E. (2013). *Child development* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.

70. Centers for Disease Control and Prevention (2010). *The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance*. [The Association Between School-Based Physical Activity, Including Physical Education, and Academic Performance | Youth.gov](https://www.cdc.gov/physicalactivity/docs/Physical_Education_and_Academic_Performance.pdf)

71. Centers for Disease Control and Prevention. (2021). *Developmental milestones*. [https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/pdf/FULL-LIST-CDC\\_LTSAE-Checklists2021\\_Eng\\_FNL2\\_508.pdf](https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/pdf/FULL-LIST-CDC_LTSAE-Checklists2021_Eng_FNL2_508.pdf)
72. Hrabal, V., and Pavelková, I. (2011). *Školní Vikonová Motivace Žáků: Dotazník Pro Žáky*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, Evaluační nástroje.
73. Get Active ! Physical Education, Physical Activity and Sport for Children and Young People: A Guiding Framework / Published by The Professional Development Service for Teachers and funded by The Teacher Education Section. Roinn : Department of Education and Skills Ireland, 2012.
74. Gioia, G. A., Isquith, P. K., Guy, S. C., and Kenworthy, L. (2000). TEST REVIEW Behavior Rating Inventory of Executive Function. *Child Neuropsychol.* 6, 235–238. doi: 10.1076/chin.6.3.235.3152
75. Paul, H. (2002). *Ages and stages questionnaire (ASQ)*. Brookes Publishing Co., Inc. <https://agesandstages.com/>
76. Schicheadanz, J. A., Hansen, K., & Forsyth, P. D. (2000). *Understanding children*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
77. SHAPE America. (2024, March). *National physical education standards*. [New National Physical Education Standards \(shapeamerica.org\)](https://shapeamerica.org/)
78. Smees, R., Sammons, P., Thomas, S., Mortimore, P. (2002). Examining the Effect of Pupil Background on Primary and Secondary Pupils' Attainment: Key Findings from the Improving School Effectiveness Project. – URL: <http://www.scotedreview.org.uk/media/microsites/scottish-educational-review/documents/142.pdf>
79. St John, T., Dawson, G., and Estes, A. (2018). Brief report: executive function as a predictor of academic achievement in school-aged children with ASD. *J. Autism Dev. Disord.* 48, 276–283. doi: 10.1007/s10803-017-3296-9
80. Trawick-Smith, J. W. (2014). *Early childhood development: A multicultural perspective*, (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Educ. Inc.